

N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

Pohvale

Sretoh kolegicu, a ona meni sva ozarena: “Jeste li vidjeli tematski broj časopisa koji sam uredila!” Nisam se ni snašao, a ona će: “Što mislite o tome? Vi imate puno iskustva, i kao urednik i kao autor, pa bih svakako voljela čuti vaše mišljenje. Čitatelji se telefonski javljaju da me pohvale.” Neću sada iznositi svoje mišljenje o njezinom radu i uratku, jer to za ovu priču nije bitno. Očito mi nije dala primjerak časopisa zato jer ju je zanimalo moje mišljenje, još manje da bih joj ukazao na možebitne pogreške i dao pokoji savjet (jer uvijek se može raditi bolje), nego da čuje još jednu pohvalu, ovoga puta iz usta “kompetentne” osobe. (Ako takva pohvala izostane, više sigurno ne bih bio kompetentan.)

Drugi primjer. Sretne me na ulici stariji kolega. “Znate, s užitkom čitam vaše članke u Zg magazinu”, kaže. “Vi ste doista široko obrazovana osoba kad možete pisati o svemu, pa i o onome što izlazi iz područja vaše struke. Pišete odlično, vide se geni, po ocu književniku.” Ja se stadoh smješhati, pomalo podrugljivo, pa ga to kosnu: “Ne, mislim ozbiljno.”

Nisam ni ja mislio da ne misli ozbiljno, niti se on htio narugati meni, niti ja njemu. No meni već na jetra idu takve pohvale. Ne da su zlonamjerne, ne da hvalitelji ne misle sve najbolje, ne da mi nije stalo kako čitatelji razumiju moje članke, no kad čuješ kako se stalno govori jedno te isto, to dosadi. A osim toga, čemu? Ja znam koliko vrijedim, vrlo dobro znam što sam dobro, a što loše napisao – ako ne odmah, onda svakako nakon nekoliko dana ili tjedana, kada svojem tekstu pristupim kao svaki drugi čitatelj. Uostalom, kad mi se članak u ovom časopisu dvije stotine puta skine s mreže, ili ga na stranicama *Bug online* pročita tri tisuća čitatelja (a četrdesetak prokomentira, uz mnoge pohvale), onda mi je posve jasno da sam dobro prihvaćen.

Što to znači da sam dobro prihvaćen? Prije svega to znači da sam ostvario primarnu funkciju pisanja, a to je komunikacija: pisac piše kad hoće svijetu nešto reći – kako je (neki kažu banalno) rekao Maksim Gorki. Druga je funkcija intimna, gotovo zdrav-

stvena: ne valja zadržavati misli kao ni stolicu. Dobro je ako se pisanjem može i nešto zaraditi. Za sve je to potrebno da autor bude poznat i priznat, dobrodošao i čitatelju i uredniku i izdavaču. Vjerujte, bio bih najsretniji čovjek na svijetu da imam menadžera koji bi vodio svu brigu o onome što sam napisao. Ili da moje tekstove reklamira nekakva agencija. No to ne ide. Automobili se mogu prodavati slikama obnaženih djevojaka, knjige ne. Knjiga ima svoj zaštitni znak, a to je ime i osoba autora. Osoba autora? Pa i to je nekakva fikcija, nekakav lik skrojen po potrebi i za potrebe čitateljstva.

Kada je autor, ili bilo koji drugi javni čovjek toga svjestan, onda nema problema. Treba da te se što više hvali, da se što više o tebi dobro govori, kako bi ti se mogle pružati nove, sve bolje poslovne prilike. Što mi vrijede sve te pohvale kad ne mogu naći izdavača za svoje knjige? Što mi vrijede hvale i pohvale kada iza njih ne stoji poslovna ponuda? Uostalom, je li mišljenje čitatelja toliko važno? U nas, ruku na srce, ne postoji tržište knjiga. Gledam knjigu jednog našeg akademika. Izišla je u tristo primjeraka, a Bog dao da ih se trideset pročita. Glavno je da su se za knjigu dobili novci, po grafičkoj opremi i broju stranica cijenim sto tisuća. Akademik si je podigao spomenik, *aere perennius*, kako bi rekao Horacije.

Misli kolegice s početka ove priče sigurno ne idu tako daleko. Njoj je važno da se ima čime, a još važnije da je drugi imaju čime pohvaliti. Baš kao u školi: dobro si napisala zadaću – pa ćeš dobiti peticu (ili cvjetić u bilježnicu). Djecu treba hvaliti jer se time razvija samopouzdanje i izgrađuje osobnost, ego (svoj ja).

Tako smo se opet, kao nebrojno puta u ovoj rubrici, vratili na dječju psihologiju. Fakat je da mnogi naši kolege nikad nisu izišli iz školskih klupa. Neki to (novinari recimo) idealiziraju pa kažu kako znanstvenici cijeli život uče, upijaju nova znanja i otvaraju nove vidike. Da je bar tako! Malo se znanstvenika odvaži baviti problemom kojim se nije bavio u svojem doktoratu, a svoje vidike proširuju raznim oblicima infantilnog isticanja.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr